The background of the slide is a dark blue color. It features a faint, light blue topographic map with contour lines. In the lower-left corner, there is a compass rose with a needle pointing towards the top-left. The letters 'N', 'E', 'S', and 'W' are visible on the compass rose, along with some smaller, less legible characters.

Πρόσφυγες και μετανάστες μαθητές: η πρόκληση στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο.

Βασίλης Χαρίτος ΣΕΕ(ΠΕ70), 5^ο ΠΕΚΕΣ Αττικής

Πολυπολιτισμική και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Ένα μεγάλο πλεονέκτημα της Ελλάδας είναι ότι βρισκόμαστε ενώπιον καταστάσεων και προβλημάτων που άλλες χώρες έχουν αντιμετωπίσει εδώ και πολλά χρόνια.

Πώς θα προσεγγίσεις έναν αλλόγλωσσο μαθητικό πληθυσμό; Η αρχική αντίληψη ήταν να διδάξεις στα παιδιά τη μητρική τους γλώσσα παράλληλα με τη γλώσσα του τόπου που τους φιλοξενεί (η λεγόμενη «πολυπολιτισμική εκπαίδευση»).

Απέτυχε να οδηγήσει στην ένταξη αυτών των ομάδων. Εδώ και δύο δεκαετίες το ζητούμενο δεν είναι τόσο να διδαχθούν οι αλλόγλωσσοι μαθητές τη μητρική γλώσσα τους, αλλά πρωτίστως τη γλώσσα και τον πολιτισμό της χώρας στην οποία διαμένουν.

Αυτή η νέα αντίληψη ονομάστηκε «διαπολιτισμική εκπαίδευση».

Οι αλλόγλωσσοι μαθητές δεν πρέπει να ξεπερνούν ένα ποσοστό στο σύνολο του τμήματος. Όσο αυξάνεται αυτό το ποσοστό τόσο δυσχεραίνεται η όλη διαδικασία.

Στόχοι της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

- α) Αναγνώριση και κατανόηση της διαφοράς.
- β) Σεβασμός στην πολιτισμική καταγωγή.
- γ) Θετική στάση απέναντι στις πολιτισμικές διαφορές, στην ετερότητα.
- δ) Αναζήτηση των κοινών σημείων διαφορετικών ομάδων.
- ε) Αλληλεπίδραση μεταξύ διαφορετικών τρόπων ζωής.

Συμπεριληπτική εκπαίδευση

- ▶ Ο όρος δε συγχέεται με άλλους όρους (πχ. ένταξη ή ενσωμάτωση), αφενός γιατί δεν σχετίζεται μόνο με εκπαιδευτικά ζητήματα ή θέματα αναμόρφωσης των σχολείων και αφετέρου γιατί δεν απευθύνεται μόνο σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- ▶ Άπτεται σε ένα ευρύ φάσμα ανθρωπιστικών και κοινωνικών θεμάτων (δημοκρατία, ρατσισμός, κοινωνική δικαιοσύνη) και αφορά όλους τους συμμετέχοντες του εκπαιδευτικού συστήματος.

Συμπεριληπτική εκπαίδευση (Inclusive education)

Προσανατολισμός:

- ▶ Πολυεπίπεδη ετερότητα του μαθητικού πληθυσμού.
- ▶ Θεμελιώδες δικαίωμα για ισότιμη πρόσβαση.
- ▶ Παροχή ίσων ευκαιριών.
- ▶ Ανάγκη διαμόρφωσης ενός νέου σχολείου, κοινό για όλους

Συμπεριληπτική εκπαίδευση

Τρεις άξονες:

1. Δεν υπάρχουν εμπόδια στην εκπαίδευση των παιδιών.
2. Ισότιμες ευκαιρίες σε όλους τους μαθητές, ώστε να πετυχαίνουν εντός των σχολείων τους.
3. Άρνηση οποιασδήποτε μορφής βίας, αποκλεισμού ή περιθωριοποίησης μαθητή, λόγω καταγωγής, γλώσσας, θρησκείας, φύλου, αναπηρίας, επίδοσης ή κοινωνικοοικονομικού του υπόβαθρου.

Η συμπερίληψη στην τάξη

Βήματα για μία επιτυχημένη συμπεριληπτική διαδικασία.

1. Δημιουργούμε ομάδες με συμμετοχική διάθεση.
2. Προετοιμάζουμε υλικό για να ενθαρρύνουμε τη συζήτηση σχετικά με τη συμπερίληψη (βιβλία, διεθνή έγγραφα, μελέτες περιπτώσεων, κείμενα της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς κ.ά.).
3. Χρησιμοποιούμε συμμετοχικές προσεγγίσεις για να καταρτίσουμε έναν κατάλογο βασικών αξιών, πεποιθήσεων και αρχών σε σχέση με τη συμπερίληψη.
4. Αναζητούμε απόψεις για τις πιο ευάλωτες και αποκλεισμένες ομάδες (άτομα με αναπηρία, μετανάστες, πρόσφυγες, ηλικιωμένοι κ.ά.).
5. Κατηγοριοποιούμε αυτές τις απόψεις σε απλές κατηγορίες (ζητήματα πολιτικής, αναλυτικό πρόγραμμα, υποδομές του σχολείου, κατάρτιση κ.ά.).
6. Σε κάθε κατηγορία, περιγράφουμε κάποιες μορφές συμπεριφοράς, δεξιότητες, γνώσεις και συγκεκριμένες αλλαγές ή προτάσεις που θα αποδείξουν ότι στην πράξη μπορούμε να πετύχουμε μία αξιόπιστη συμπεριληπτική προσέγγιση.

Προσφυγικές ροές (1)

Ο προσφυγικός πληθυσμός δεν είναι ομοιογενής.

Οι δύο στους τρεις είναι άνδρες.

Σχεδόν το 30% των ανδρών και των γυναικών είναι κάτω των 18 ετών (ΓΓΕΕ, Ιανουάριος 2017).

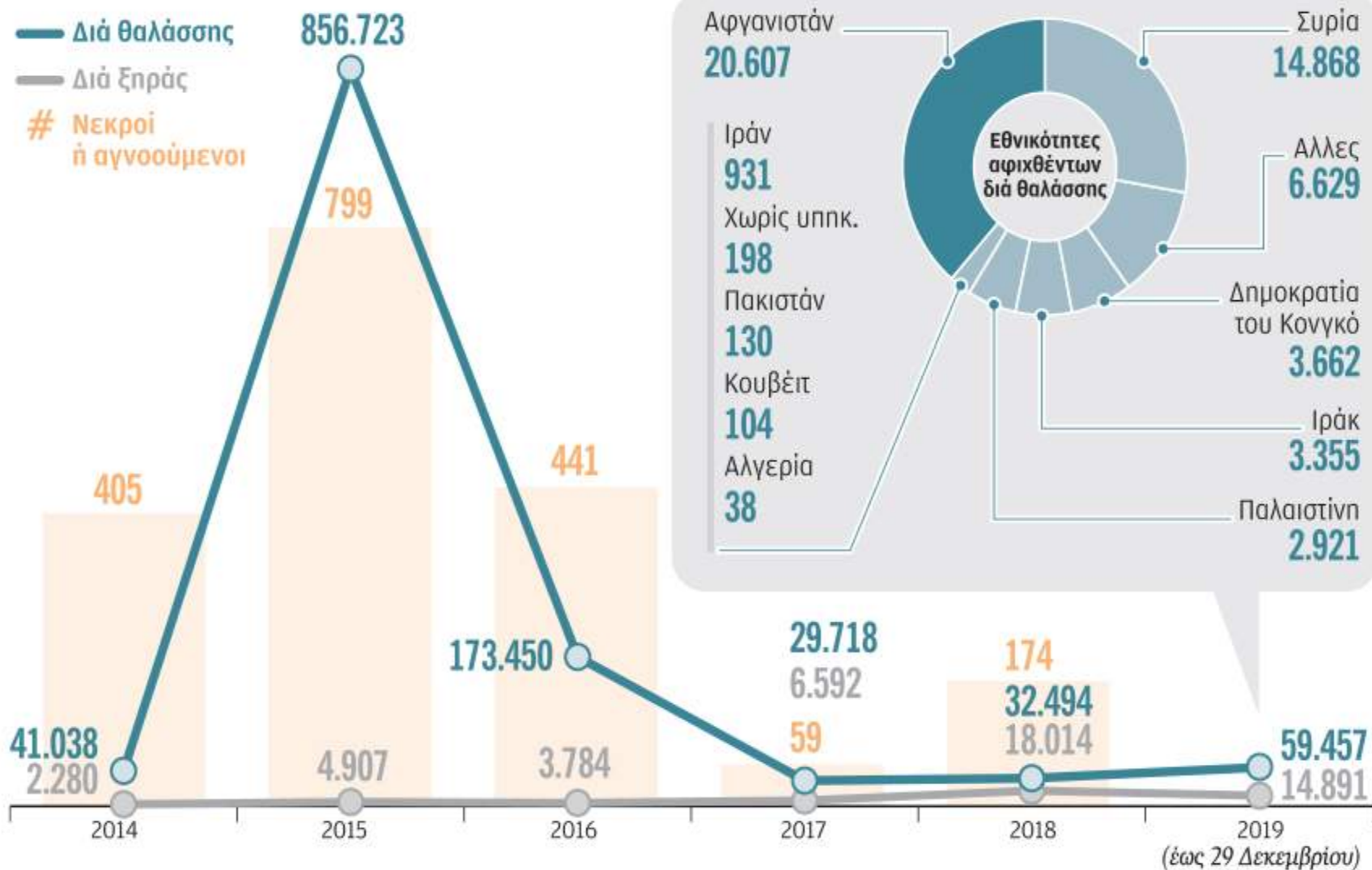
Σήμερα οι Αφγανοί βρίσκονται στην πρώτη θέση των ροών (ΓΓΕΕ, Οκτώβριος 2019).

Προσθέτουμε εδώ πρόσφυγες και μετανάστες από άγνωστες ροές του Σαχέλ (Σουδάν, Μπουρούντι, Νιγηρία κ.ά.).

Δεν έχουμε αρχίσει ακόμη να θέτουμε σοβαρά το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής.

Προσφυγικές ροές (2)

Αφίξεις μεταναστών και προσφύγων

856.723

Οι μεταναστευτικές ροές στο Αιγαίο

Αφίξεις στα νησιά κατά έτος

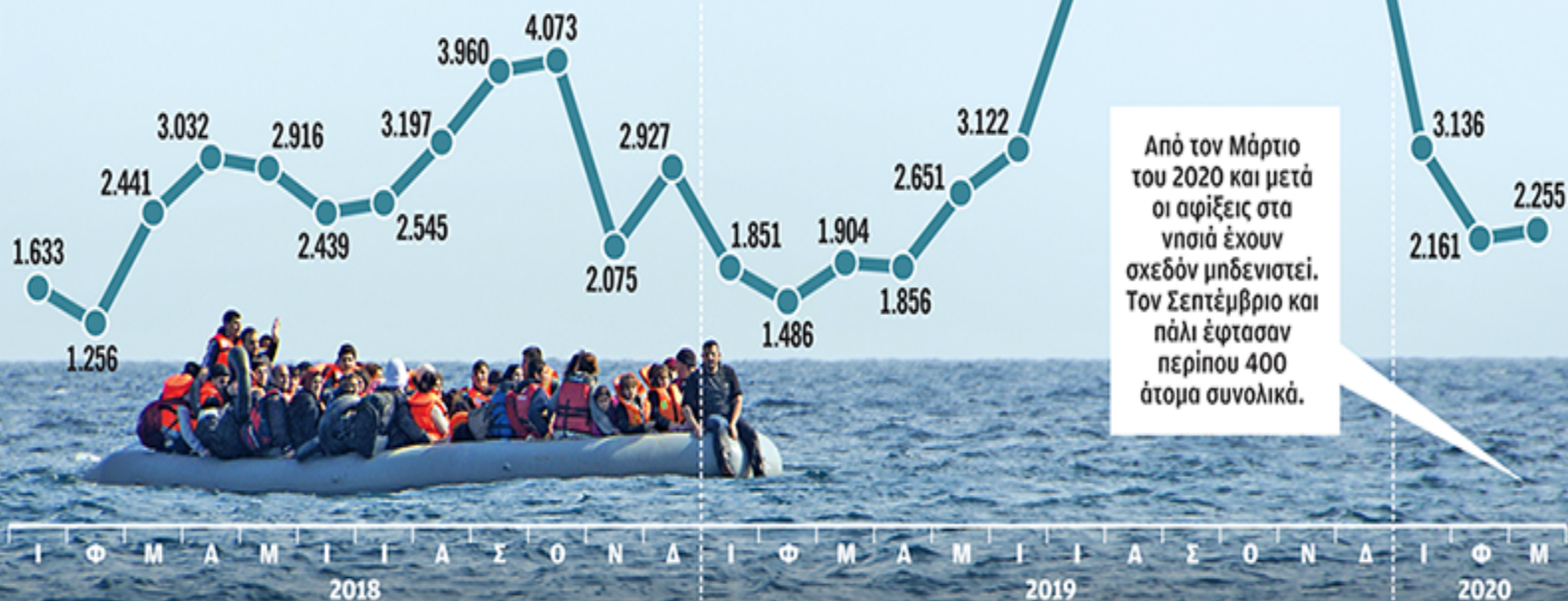
Αφίξεις στη Λέσβο

Το πρώτο οκτάμηνο του 2020 οι θαλάσσιες αφίξεις στα νησιά είναι μειωμένες κατά 65% σε σχέση με το ίδιο χρονικό διάστημα πέρυσι.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΜΟΡΙΑΣ από το 2016 έως σήμερα

Χαμηλότερα Ιούλιος 2019 5.500
Μάιος 2019 4.500

Υψηλότερα Πρώτοι μήνες του 2020 - έφτασε τις 20.000

Από τον Μάρτιο του 2020 και μετά οι αφίξεις στα νησιά έχουν σχεδόν μηδενιστεί. Τον Σεπτέμβριο και πάλι έφτασαν περίπου 400 άτομα συνολικά.

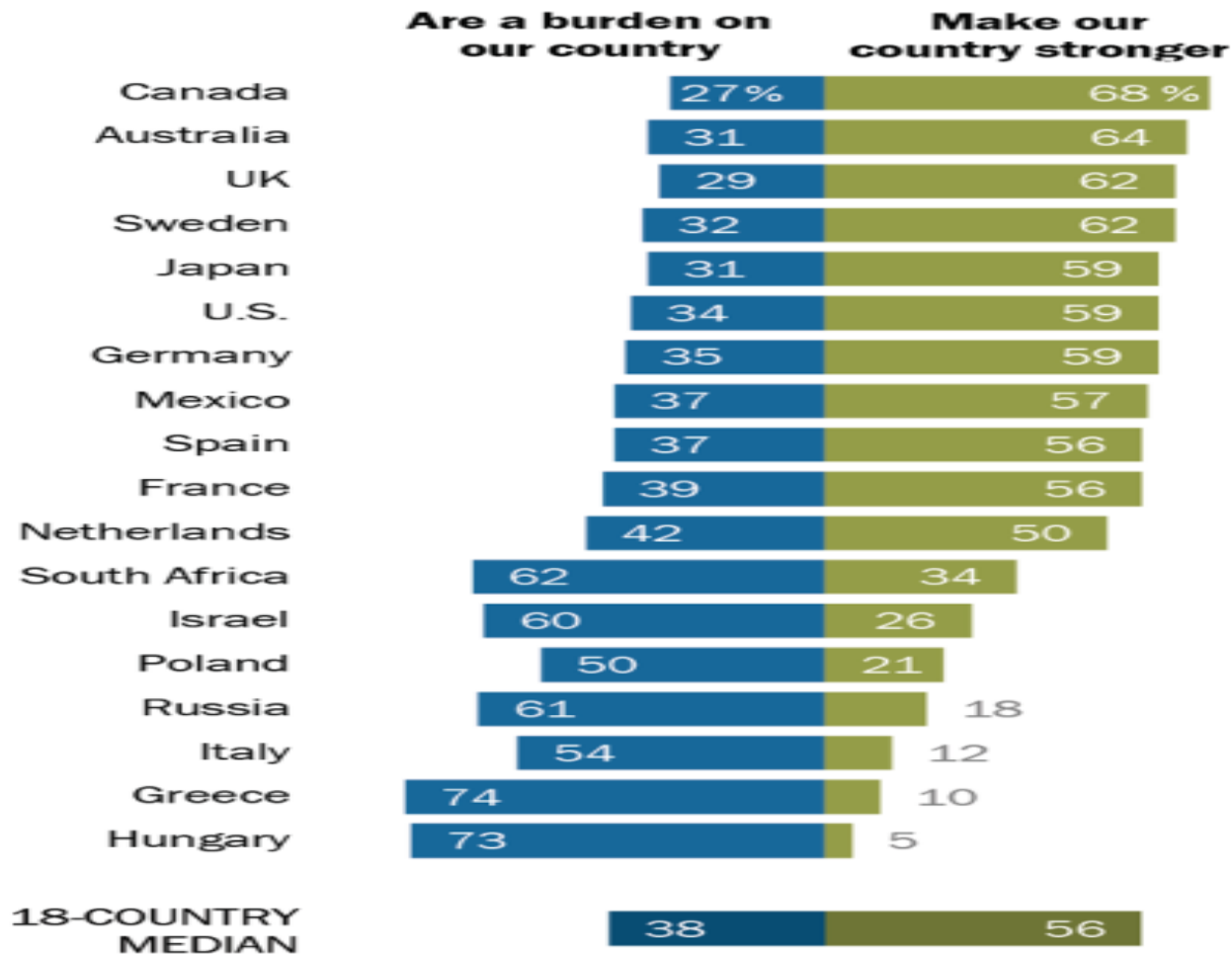
Ενδεικτικοί παράγοντες για το ύψος των ροών

- ▶ Οι πολεμικές συγκρούσεις στην ευρύτερη περιοχή.
- ▶ Πίεση της Τουρκίας στην ΕΕ με σκοπό να περιοριστούν οι αντιδράσεις των Ευρωπαίων για την εισβολή στη Συρία.
- ▶ Το Ιράν φιλοξενεί εκατομμύρια Αφγανών προσφύγων και υπενθυμίζει στην ΕΕ ότι έχει τη δυνατότητα άσκησης πίεσης.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, ένας άνθρωπος ανά δύο δευτερόλεπτα εκτοπίζεται λόγω συγκρούσεων ή διώξεων με το 80% εξ αυτών να βρίσκουν καταφύγιο σε χώρες όμορες με τον τόπο καταγωγής τους (ΟΗΕ, 2019).

Half or more in many destination countries view immigrants as a strength

Immigrants today make our country stronger because of their work and talents OR Immigrants today are a burden on our country because they take our jobs and social benefits

Source: Spring 2018 Global Attitudes Survey. Q54a.
 "Around the World, More Say Immigrants Are a Strength Than a Burden"

Βασικές Νομικές Διατάξεις - Εγκύκλιοι

- ▶ Σύνταγμα της Ελλάδας, αρ.16.
- ▶ Σύμβαση ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΟΗΕ, 1989, επικυρώθηκε με τον ν. 2101/1992, ΦΕΚ Α' 192).
- ▶ Ν. 3304/2005 για την «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού».
- ▶ ΠΔ 220/2007 (ΦΕΚ 251, τ. Α'). Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη (ΕΕL 31/6.2.2003).
- ▶ Ν. 4251/2014 (Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις ΦΕΚ 80/Α/2014, άρθρο 21 παρ. 7-8-9).
 1. Υποχρεωτική σχολική φοίτηση
 2. Πρόσβαση στη σχολική κοινότητα χωρίς περιορισμούς.
 3. Εγγραφή στα δημόσια σχολεία με ελλιπή δικαιολογητικά.

Βασικές Νομικές Διατάξεις - Εγκύκλιοι

- ▶ Ν. 4415/2016 (Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις, άρθρο 24, παρ., 2 και άρθρο 38). (Με κ.α. του Υπουργού Οικονομικών και του ΥΠΕΘ ιδρύονται δομές υποδοχής για την εκπαίδευση των προσφύγων,.....). Σε εκτέλεση της παραπάνω διάταξης, με την ΚΥΑ με 152360/ΓΔ4, (ΦΕΚ 3049 Β, 2016), «Ίδρυση, οργάνωση, λειτουργία, συντονισμός και πρόγραμμα εκπαίδευσης των Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων (ΔΥΕΠ), κριτήρια και διαδικασία στελέχωσης των εν λόγω δομών», ιδρύονται δομές υποδοχής για την εκπαίδευση των προσφύγων (ΔΥΕΠ), από το **σχολικό έτος 2016-17**, οι οποίες λειτουργούν εντός των σχολικών μονάδων και στις οποίες παρέχεται εκπαίδευση στα παιδιά προσφύγων.

Διαπολιτισμική εκπαίδευση αρ.20,21,24.

- ▶ ΠΔ 79/2017 (Εγγραφές σε Δημοτικά Σχολεία, άρ. 7, παρ. 9-11, άρ. 9).

Βασικές Νομικές Διατάξεις

- ▶ Ν. 4547/2018 (Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της Α΄/θμιας και Β΄/θμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις. ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ, ΔΟΜΕΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΑΙΔΩΝ, άρθρα 71-83).

ΔΥΕΠ

- α) Τέκνα προσφύγων, στα πρόσωπα των οποίων πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 1Α της Σύμβασης της Γενεύης (ν. δ. 3989/1959, Α΄ 201).
- β) Τέκνα πολιτών στερούμενων διαβατηρίου, λόγω ιδιαίτερων συνθηκών ή καταστάσεων που επικρατούν στη χώρα καταγωγής ή μόνιμης ή συνήθους διαμονής τους.
- γ) Τέκνα δικαιούχων διεθνούς προστασίας.
- δ) Τέκνα δικαιούχου επικουρικής προστασίας. Δεν αναγνωρίζονται ως πρόσφυγες, πλην όμως στο πρόσωπό τους συντρέχουν ουσιώδεις λόγοι από τους οποίους προκύπτει ότι τυχόν επιστροφή τους στη χώρα καταγωγής ή μόνιμης ή συνήθους διαμονής τους, θέτει σε κίνδυνο την υγεία και τη σωματική τους ακεραιότητα.

Βασικές Νομικές Διατάξεις - Εγκύκλιοι

ε) Ανήλικος, χωρισμένος από την οικογένειά του.

στ) Ασυνόδευτος ανήλικος. Φθάνει στην Ελλάδα χωρίς να συνοδεύεται από πρόσωπο που ασκεί, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, τη γονική του μέριμνα ή την επιμέλειά του.

ζ) Ανήλικος υπό κίνδυνο διωγμού. Εκεί από όπου προέρχεται θα υποστεί διωγμούς λόγω της φυλής, της θρησκείας ή της εθνικότητάς του ή εξαιτίας της ιδιότητάς του ως μέλος μιας ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας και επιπλέον του είναι αδύνατο να εξασφαλίσει προστασία από τη χώρα του ή εξαιτίας του φόβου αυτού δεν επιθυμεί να τεθεί υπό αυτή την προστασία.

Εκπαίδευση προσφύγων

ΖΕΠ I και II, ΔΥΕΠ

- ▶ Οι ΔΥΕΠ λειτουργούν είτε εντός των κέντρων φιλοξενίας είτε εντός των σχολικών μονάδων κατά το απογευματινό πρόγραμμα, ώστε να μην επιβαρύνουν οργανωτικά τις σχολικές μονάδες.
- ▶ Ανοιχτό πρόγραμμα σπουδών στις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών προσφύγων, ώστε να διαμορφωθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για τη σχολική τους επιτυχία στο μέλλον είτε στο ελληνικό είτε σε άλλο εκπαιδευτικό σύστημα.
- ▶ Η σταδιακή αποκατάσταση του αισθήματος της ασφάλειας και της σταθερότητας, στοιχείων απαραίτητων για την ανάπτυξη όλων των παιδιών, αποτελεί βασική μέριμνα της ελληνικής πολιτείας για όλα τα παιδιά των προσφύγων.

ΔΥΕΠ, ΣΕΠ Ι και ΙΙ

Οι ΔΥΕΠ λειτουργούν εντός των δημόσιων σχολείων, καθημερινά 14:00-18:00 για μαθητές 6-15 ετών (Δημοτικά και Γυμνάσια) ενώ για τους μαθητές 4-5 ετών προβλέπεται η ίδρυση Νηπιαγωγείων **εντός των Κέντρων Φιλοξενίας**. Στις ΔΥΕΠ διδάσκονται Ελληνική και Αγγλική γλώσσα, Μαθηματικά, Νέες Τεχνολογίες, Θέατρο και Γυμναστική (ΦΕΚ 3049/2016, τ. Β΄).

Οι ΣΕΕ έχουν την παιδαγωγική ευθύνη των σχολικών μονάδων στις οποίες λειτουργούν ΔΥΕΠ σε συνεργασία με το ΙΕΠ και τους ΣΕΠ της περιοχής ευθύνης τους (Ν.4547/2018).

Νέες ιδρύσεις ΔΥΕΠ, όποτε κρίνεται αναγκαίο.

Ωστόσο, συχνά καθυστερεί η Υπουργική Απόφαση για καθορισμό σχολικών μονάδων μέσα στις οποίες θα λειτουργούν ΔΥΕΠ.

Βασικά μειονεκτήματα των ΖΕΠ, ΔΥΕΠ (1)

- ▶ Το ζήτημα των προσφύγων προσεγγίστηκε με τους όρους ομάδων που αποτελούν τις ΖΕΠ, δηλαδή τους Ρομά, Αλλοδαπούς, Παλινοστούντες και μαθητές από Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες.
- ▶ Δεν αξιολογήθηκαν προηγούμενες προσπάθειες, ώστε οι εκπαιδευτικοί που θα εμπλακούν να έχουν στη διάθεσή τους κάποιες καλές πρακτικές.
- ▶ Απασχολούνται σχεδόν μόνον αναπληρωτές.

Βασικά μειονεκτήματα των ΖΕΠ, ΔΥΕΠ (2)

- ▶ Η συστηματική επικαιροποίηση στην καταγραφή των παιδιών (δύσκολο, διότι ο πληθυσμός βρίσκεται σε συνεχή μετακίνηση).

Όταν υπάρχει ακριβής καταγραφή, ο αριθμός των ΣΕΠ και των εκπαιδευτικών, πλήρους και μειωμένου ωραρίου, μπορεί να είναι επαρκής.

Η κατάσταση στην Ευρώπη

Οι ευρωπαϊκές συμφωνίες διευκρινίζουν ότι οι εθνικές αρχές πρέπει να παρέχουν εκπαίδευση στους αιτούντες άσυλο εντός τριών μηνών από την υποβολή της αίτησής τους.

Στη Ρουμανία, τη Βόρεια Μακεδονία και την Τουρκία, τα παιδιά μεταναστών και οι νέοι με καθεστώς άδειας παραμονής έχουν το δικαίωμα, αλλά δεν υποχρεούνται να συμμετέχουν στην εκπαίδευση.

Η κατάσταση στην Ευρώπη

Δύο (2) κατηγορίες

A. Είτε έχουν την κατάλληλη προηγούμενη εκπαίδευση και έτσι μπορούν να προχωρήσουν σε ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης στη χώρα υποδοχής.

B. Είτε δεν έχουν ακόμη ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση και, ως εκ τούτου, χρειάζονται αντισταθμιστική εκπαίδευση για την απόκτηση ισοδύναμου μορφωτικού επιπέδου.

Και στις δύο περιπτώσεις, τα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα παρέχουν τα ίδια δικαιώματα στην εκπαίδευση όπως και στα παιδιά της υποχρεωτικής σχολικής ηλικίας.

Η κατάσταση στην Ευρώπη

Τρεις (3) τρόποι οργάνωσης των προπαρασκευαστικών τάξεων.

- ▶ Οι μαθητές τοποθετούνται σε μαθήματα γενικής εκπαίδευσης, για τα περισσότερα μαθήματα, αλλά λαμβάνουν μερικά μαθήματα σε ξεχωριστές ομάδες.
- ▶ Οι μαθητές τοποθετούνται σε ξεχωριστές ομάδες για τα περισσότερα από τα μαθήματά τους και συμμετέχουν στις κανονικές τάξεις για κάποια μαθήματα (αθλητισμός, τέχνες, μουσική), όπου μπορούν να επικοινωνήσουν ακόμη και με περιορισμένες γλωσσικές δεξιότητες.
- ▶ Οι μαθητές τοποθετούνται σε ξεχωριστές ομάδες για όλα τα μαθήματά τους.

Στην Ελλάδα, ο χρόνος που διανύουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες μαθητές στις παραπάνω ξεχωριστές διατάξεις περιορίζεται σημαντικά.

Ανήλικοι πρόσφυγες

- ▶ **Παιδιά** που ως πρόσφυγες είναι υπό την προστασία του ελληνικού κράτους ή της Ύπατης αρμοστείας του ΟΗΕ. Ενδεχομένως να προέρχονται από εμπόλεμες ζώνες.
- ▶ **Παιδιά** που έχουν υποβάλλει αίτηση για χορήγηση ασύλου, είτε με τους γονείς τους, είτε ασυνόδευτα.
- ▶ **Παιδιά** που ήδη διαμένουν στην Ελλάδα χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα και μόνιμη κατοικία.

Ανήλικοι πρόσφυγες

Φιλοξενία:

- Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης στα νησιά.
- Κέντρα Φιλοξενίας Προσφύγων στην ενδοχώρα.
- Από τα ΚΦΠ, ΚΥΤ σε διαμερίσματα και ξενοδοχεία.
- Φιλοξενία σε οικογένειες, αυτοστέγαση και μέχρι πρόσφατα σε καταλήψεις αλληλεγγύης κ.ά.

Πρόγραμμα HELIOS και ESTIA

HELIOS

- ▶ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΕΣΗ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΕΝΟΙΚΙΟΥ (6-12 μήνες)
- ▶ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ (ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ)
- ▶ ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

ESTIA I και II

- ▶ Φιλοξενία και οικονομική ενίσχυση των αιτούντων άσυλο για την αποσυμφόρηση των νησιών

Ανήλικοι πρόσφυγες

Η συνεχιζόμενη κινητικότητα του προσφυγικού πληθυσμού δυσχεραίνει, κάθε εκτίμηση και προγραμματισμό για εκπαιδευτικές δομές και σχεδιασμό προγραμμάτων από το ΥΠΠΕΘ.

Μετακινούνται:

- προς την Ευρώπη (relocation-επανένωση οικογενειών).
- Από χώρα σε χώρα, μέσα στις χώρες της Ευρώπης.
- Μέσα στην ίδια τη χώρα που ζουν.

Ανήλικοι πρόσφυγες (ΑΠΟΦ. Αρ.: 2099/ΓΔ4/3-2-2020)

- ▶ Οι ανήλικοι αιτούντες ή τα ανήλικα τέκνα των αιτούντων διεθνή προστασία εγγράφονται και με ελλιπή δικαιολογητικά, εφόσον εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 51 του ν. 4636/2019 (Α'169), σε όλες τις τάξεις του Νηπιαγωγείου, Δημοτικού, Γυμνασίου και αποκλειστικά στην Α' τάξη Λυκείου, οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους.
- ▶ Η διαδικασία εγγραφής των ανωτέρω μαθητών/τριών πρέπει να διευκολύνεται από τους Διευθυντές/ντριες ή Προϊστάμενους/ες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι/ες οφείλουν να προβαίνουν σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες (ιδίως, μεταξύ άλλων, υπόδειξη της πλησιέστερης σχολικής μονάδας βάσει της διεύθυνσης κατοικίας του αιτούντος, αίτημα για ίδρυση Τ.Υ ΖΕΠ Ι και ΙΙ, αίτημα για ίδρυση ΔΥΕΠ).
- ▶ Οι Διευθυντές/ντριες των σχολικών μονάδων εγγράφουν τους ανωτέρω μαθητές/τριες κατόπιν υποβολής αιτήσεως από: α) τους/τις κηδεμόνες τους ή β) τον/τη Συντονιστή/στρια Εκπαίδευσης Προσφύγων και με την προσκόμιση του δελτίου αιτούντος διεθνή προστασία. Στην αίτηση αναγράφεται η τάξη εγγραφής.

Ανήλικοι πρόσφυγες - Εγγραφές

- ▶ Εγγράφονται οποτεδήποτε μέσα στο διδακτικό έτος (αρ. 3 του Π.Δ. 182/1984 (ΦΕΚ. 60, τ. Α΄).
- ▶ Τι χρειάζονται για την εγγραφή στις ΔΥΕΠ και στις τάξεις των σχολικών μονάδων.
 - α) Απαραίτητα δικαιολογητικά εγγραφής: 1) το Δελτίο Αιτούντος Διεθνή Προστασία της Υπηρεσίας Ασύλου ή άλλο επίσημο έγγραφο, μέσω του οποίου διασφαλίζεται η ταυτοπροσωπία των μαθητών, 2) το Ατομικό Δελτίο Υγείας Μαθητή (ΑΔΥΜ), προκειμένου να μπορούν οι μαθητές να συμμετέχουν στο μάθημα της γυμναστικής, και 3) το Διεθνές Πιστοποιητικό Εμβολιασμών ή Προφύλαξης, αναγκαίο για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας.
 - β) Σε περίπτωση που τα εν λόγω δικαιολογητικά δεν προσκομισθούν αμέσως, ο γονέας/κηδεμόνας του μαθητή ή ο Συντονιστής του κέντρου υποδοχής από το οποίο προέρχεται ο μαθητής, αναλαμβάνει με δήλωσή του να τα προσκομίσει σε σύντομο χρονικό διάστημα. Σε περιπτώσεις μη προσκόμισής τους σε εύλογο χρονικό διάστημα, ο Διευθυντής/ντρια του δημοτικού σχολείου ενημερώνει την οικεία Διεύθυνση Εκπαίδευσης Π.Ε..

Ανήλικοι πρόσφυγες - Εγγραφές

γ) Ανήλικα τέκνα υπηκόων τρίτων χωρών μπορούν να εγγραφούν έστω κι αν δεν έχει ρυθμιστεί η νόμιμη διαμονή τους στη χώρα.

δ) Οι εγγραφές των μαθητών στο Βιβλίο Μητρώου γίνονται με ελληνικούς χαρακτήρες. Τα δικαιολογητικά εγγραφής πρέπει να είναι επίσημα μεταφρασμένα είτε από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών είτε από πιστοποιημένο δικηγόρο για το σκοπό αυτό. Προσωρινά, και μέχρι να μεταφραστούν επίσημα τα δικαιολογητικά εγγραφής, η εγγραφή στο Βιβλίο Μητρώου μπορεί να πραγματοποιείται σύμφωνα με τη φωνητική απόδοση των στοιχείων των μαθητών στην ελληνική γλώσσα.

§ Στο Ολοήμερο Πρόγραμμα εγγράφονται χωρίς προϋποθέσεις

ΟΔΗΓΙΕΣ

Ο κάτοχος του Δελτίου οφείλει:

- Να το φέρει πάντοτε μαζί του και να το επιδεικνύει όταν του ζητηθεί από τις αρμόδιες αρχές.

- Να προσέρχεται και να ενημερώνει άμεσα την Υπηρεσία Ασύλου για οποιαδήποτε αλλαγή της διεύθυνσής του ή οποιοδήποτε στοιχείου επικοινωνίας.

- Να ειδοποιήσει σχετικά την Υπηρεσία Ασύλου σε περίπτωση απώλειας, καταστροφής ή κλοπής του Δελτίου και να δηλώσει το περιστατικό στην αρμόδια Αστυνομική Αρχή.

- Να παρουσιάζεται όποτε του ζητηθεί στην Υπηρεσία Ασύλου.

- Να προσέρχεται στην Υπηρεσία Ασύλου, το αργότερο κατά τη λήξη του Δελτίου προκειμένου να το ανανεώσει.

- Να προσέρχεται στην Υπηρεσία Ασύλου κατά την ημερομηνία συνέντευξης που αναγράφεται στο Δελτίο και, εφόσον του ζητηθεί, στην Αρχή Προσφυγών κατά την ημερομηνία εξέτασης της προσφυγής του.

Το Δελτίο είναι απόλυτα προσωπικό και απαγορεύεται η χρήση του από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο εκτός του κατόχου.

INSTRUCTIONS

The holder of this Card is required to:

- Carry the Card always with him/her and to produce it when requested to do so by the competent authorities.

- Present him/herself to the Asylum Service in order to notify them immediately of any change of address or of any contact detail.

- Notify the Asylum Service in case of loss, destruction or theft of the Card and to report the incident to the Police.

- Present him/herself to the Asylum Service whenever requested to do so.

- Present him/herself to the Asylum Service in order to renew the Card, at the latest on the date of expiry of the Card.

- Present him/herself to the Asylum Service on the date of interview stated on the Card and, if required to do so, to the Appeals Authority on the date of the examination of his/her appeal.

This Card is strictly personal and may not be used by any person other than the holder.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Δημόσιας Τάξης
και Προστασίας του Πολίτη
Υπηρεσία Ασύλου

**ΔΕΛΤΙΟ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ
ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ**

**INTERNATIONAL PROTECTION
APPLICANT
CARD**

0000000

Όνομα πατέρα/Father's name

Ημερομηνία συνέντευξης ή εξέτασης
προσφυγής/Date of interview or examination of
appeal

Όνομα μητέρας/Mother's name

Ημερομηνία γέννησης/Date of birth

Τόπος γέννησης/Place of birth

Ημερομηνία λήξης /date of expiry

Υπηκοότητα/Nationality

Διεύθυνση διαμονής/Residence address

Υπογραφή αιτούντος Υπογραφή υπαλλήλου
signatures

Ημερ/νία Υποβολής αιτήματος/date of appli-
cation

Ημερομηνία έκδοσης/date of issue

Όνομα/Name

Αριθ. Υπ./Case No:000000000000000000

Επώνυμο/Surname

Αριθ. Δελτίου/Card No:0000000000000000

Ανήλικοι πρόσφυγες

- Το σχολείο υποδεικνύει τους φορείς στους οποίους μπορούν να απευθύνονται για τη συμπλήρωση των δικαιολογητικών και υποστηρίζει τη διαδικασία, μπορεί να ζητά τη συνδρομή κοινωνικής υπηρεσίας ή του δήμου ή άλλου φορέα.
- Μέχρι τη συμπλήρωση των δικαιολογητικών, ο μαθητής εγγράφεται στο σχολείο με τα στοιχεία που δηλώνει με Υπεύθυνη Δήλωση ο κηδεμόνας του.

Ζητήματα χωροθέτησης και υγιεινής

- ▶ Στα ζητήματα υγιεινής και εμβολιασμών των παιδιών, και σε ότι αφορά εν γένει τη δημόσια υγιεινή στα σχολεία και στα Κέντρα Φιλοξενίας, το ΥΠΕΘ και το ΥΠΥΓ βρίσκονται σε πλήρη συνεργασία. Η ένταξη των παιδιών στα σχολεία γίνεται μετά την έγκριση των αρμοδίων υπηρεσιών του ΥΠΥΓ.

α. Εύλογη απόσταση από το κέντρο φιλοξενίας

β. Ύπαρξη διαθέσιμων και κατάλληλων αιθουσών.

Ανήλικοι πρόσφυγες

«Η επιρροή του ξεριζωμού, στους ανήλικους και ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες, έχει παρατηρηθεί σε καταυλισμούς προσφύγων σε όλο τον κόσμο» (McCloskey και Southwick, 1996).

Η τραυματική εμπειρία αφορά σε παράγοντες **πριν**, **κατά τη διάρκεια** και **μετά** τη μετανάστευση των παιδιών.

Ανήλικοι πρόσφυγες

Μετά τη μετανάστευση.

Ένταξη σε μια **νέα** χώρα, σε ένα **νέο** περιβάλλον και σε ένα **νέο** πολιτισμό.

1. Οικονομικά προβλήματα, ανέχεια.
2. Γλώσσα επικοινωνίας.
3. Πολιτισμικό σοκ.
4. Ρατσισμός, φόβος.
5. Ανεργία στα μέλη της οικογένειας.
6. Προβλήματα υγείας, σωματικά και ψυχολογικά.
7. Αλλαγές στη δομή της οικογένειας και τους ρόλους, απώλειες προσώπων.
8. Διαφορετική, ελλιπή ή ανύπαρκτη εκπαιδευτική εμπειρία.

Δεν υπάρχει περίοδος προσαρμογής, όλα γίνονται με βίαιο τρόπο.

Απόλυτη ανισορροπία.

Η τελευταία σκηνή του προσφυγικού προβλήματος που βιώνουμε εμείς ως θεατές είναι στην ουσία η πρώτη. Το πρόβλημα ξεκινά από τη στιγμή κατά την οποία αυτοί οι άνθρωποι αποκτήσουν το δικαίωμα ασύλου και ένταξής τους στην ελληνική και την ευρωπαϊκή κοινωνία.

Ανήλικοι πρόσφυγες και σχολικό περιβάλλον

Τα σχολεία μπορούν να παίξουν ρόλο στην ένταξη των ανήλικων και ασυνόδευτων ανήλικων προσφύγων;

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Όλοι οι ανήλικοι πρόσφυγες δεν είναι μια ομοιόμορφη ομάδα. Δεν έχουν τις ίδιες τραυματικές εμπειρίες από το παρελθόν.
2. Επειδή είναι σε διαρκή κίνηση μερικοί δεν ξέρουν καν τι είναι το σχολείο.
3. Κάθε άτομο ανταποκρίνεται στην ένταξη διαφορετικά (Van der Veer, 2000).
4. Το σχολείο αξιοποιεί θετικά κάθε εμπειρία που φέρνουν μαζί τους οι πρόσφυγες μαθητές.
5. Η ένταξη συνήθως γίνεται με κοινωνικό και συλλογικό χαρακτήρα. Όλη η σχολική κοινότητα, με ελάχιστες ακραίες εξαιρέσεις, είναι θετικά διακείμενη.
6. Το σχολείο είναι ένα ασφαλές μέρος, ενθαρρύνονται όλοι, ανήκουν σε αυτό, δεν είναι αόρατοι.

Ανήλικοι πρόσφυγες και σχολικό περιβάλλον

7. Στο σχολείο, πέρα από το γνωστικό τομέα, τα παιδιά κοινωνικοποιούνται (Eisenbruch, 1991).
8. Είναι όμως ένα νέο πολιτισμικό πλαίσιο, με άλλους κανόνες οργάνωσης, πειθαρχίας, με αναγκαστικές αλλαγές, πρωτόγνωρες, που δημιουργούν πρόσθετη πίεση (Χαρίτος, 2011).
9. Το σχολείο συνεργάζεται με τις οικογένειες, όταν υπάρχουν.

Οι εκπαιδευτικοί

- Αρχικά αισθάνονται απροετοίμαστοι και ανασφαλείς (Ευρωπαϊκή Επιτροπή / EACEA / Eurydice, 2015, Trasberg & Kond, 2017). Η γνώση τους πηγάζει από την προϋπηρεσία και το προσωπικό τους ενδιαφέρον.
- Πολλοί, με μεγάλη εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης, δεν έχουν εξειδικευμένη γνώση για να διδάξουν σε πολυπολιτισμικές τάξεις.
- Γνωρίζουν την αναγκαιότητα της εκπαίδευσης προσφύγων κι επιθυμούν να γίνουν μέρος της.
- Ανασύρουν γνώσεις και βιώματά τους προκειμένου να προσεγγίσουν τους ανήλικους πρόσφυγες
- Είναι πρόκληση η διαχείριση πολύγλωσσων και πολυπολιτισμικών εκπαιδευτικών πλαισίων.

Οι εκπαιδευτικοί

- Χρησιμοποιούν βιώματα και εμπειρίες από τη ζωή τόσο των προσφύγων, όσο και των υπόλοιπων μαθητών των τάξεών τους (Αναγνωστοπούλου 2018).
- Έχουν την ευαισθησία και την κατανόηση της πολιτιστικής πραγματικότητας των παιδιών.
- Δεν είναι εξοικειωμένοι με τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας.
- Χειρίζονται εναλλακτικές επιλογές της μαθησιακής προσέγγισης, εντάσσουν τα παιδιά σε μεικτές τάξεις και διαφοροποιούν τις διδακτικές πρακτικές τους.
- Αξιοποιούν το διαθέσιμο εκπαιδευτικό υλικό και σχεδιάζουν νέο, αποτελεσματικό, προσαρμοσμένο στις ανάγκες των μαθητών τους.

Οι εκπαιδευτικοί

- Διαχειρίζονται ζητήματα ψυχοκοινωνικού χαρακτήρα.
- Παρέχουν υποστήριξη και λειτουργούν ως προστατευτικοί παράγοντες.

Ο αρχικός αιφνιδιασμός του εκπαιδευτικού από την πρώτη του επαφή με παιδιά πρόσφυγες σύντομα μετατρέπεται σε αγωνία για τις γλωσσικές δυσκολίες των μαθητών του, τις διαφορές στη μάθηση και την εκπαιδευτική εμπειρία, τις πολιτισμικές διαφορές και τη διαχείριση της φτώχειας και της αβεβαιότητας μεταξύ πολλών από τις οικογένειές τους.

Σε 28 ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα η έλλειψη ικανοτήτων των εκπαιδευτικών για εργασία σε πολυπολιτισμικές αίθουσες διδασκαλίας αναφέρεται ως κύρια πρόκληση πολιτικής (European Commission/EACEA/Eurydice, 2019. Eurydice Brief, Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe).

Οι εκπαιδευτικοί

Σε πολλές χώρες της ΕΕ οι αρχές οργανώνουν και υποστηρίζουν δραστηριότητες ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης για την ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών σχετικά με τις ακαδημαϊκές και τις κοινωνικές συναισθηματικές ανάγκες των νέων με μεταναστευτικό υπόβαθρο (European Commission/EACEA/Eurydice, 2019. Eurydice Brief, Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe).

Οι γονείς

Οι γονείς των ξένων που δεν μιλούν τη γλώσσα διδασκαλίας στο σπίτι έχουν μια πιο θετική αντίληψη για το σχολείο από τους γονείς εκείνων που μιλούν τη γλώσσα διδασκαλίας στο σπίτι.

Θεωρούν ότι η μάθηση του παιδιού τους υποστηρίζεται καλά στο σχολείο αν και δεν είναι επαρκώς ενημερωμένοι για την πρόοδο του.

Η συμμετοχή των γονέων, που δεν μιλούν τη γλώσσα, στα σχολεία είναι πολύ χαμηλή σε σχέση με εκείνους που τη μιλούν.

26 εκπαιδευτικά συστήματα σε όλη την Ευρώπη έχουν θεσπίσει κανονισμούς / συστάσεις για την προώθηση των προσπάθειών των σχολείων να ενημερώνουν τους γονείς, καθώς και για την ενεργό συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ενδεικτικά παραδείγματα: Α. Πρόγραμμα κατάρτισης για γονείς που στοχεύει στην ενίσχυση της ικανότητάς τους να στηρίζουν τα παιδιά (Γαλλία). Β. Ενημέρωσή τους για την κάλυψη του σχολικού προγράμματος (Ηνωμένο Βασίλειο).

Εκπαίδευση προσφύγων

Εκπαιδευτικά δίκτυα για μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο

1. **Το δίκτυο SIRIUS.** Ευρωπαϊκή πλατφόρμα συνεργασίας ανάμεσα σε φορείς εκπαιδευτικής πολιτικής με στόχο την ανταλλαγή ιδεών και τη μεταφορά γνώσης και εμπειρίας.
2. **Η School Education Gateway (SEG).** Διαδικτυακές προσεγγίσεις συμβουλευτικής καθοδήγησης και συνεργατικές συζητήσεις.
3. **Το πρόγραμμα EDINA** (EDucation for International Newly Arrived migrant pupils). Για νεοαφιχθέντες πρόσφυγες και μετανάστες μαθητές.

Εκπαίδευση προσφύγων

4. Η πλατφόρμα **eTwinning**. Επικοινωνία του εκπαιδευτικού προσωπικού και των μαθητών. Προάγει τη συνεργασία των σχολείων στην Ευρώπη μέσω της χρήσης των ΤΠΕ.
5. Το πρόγραμμα **ERASMUS**. Εκτός των διαδικτυακών γλωσσικών μαθημάτων σε πρόσφυγες, έχει δημιουργηθεί στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και μία βάση δεδομένων με πρωτοβουλίες ενσωμάτωσης των προσφύγων στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια.

Εκπαίδευση προσφύγων

Το υλικό εφαρμόζεται:

- ▶ με τη μεθοδολογία της έρευνας δράσης,
- ▶ με τη δημιουργία δικτύων με συναδέλφους.

Δυσκολίες στο δρόμο προς την επιτυχία μαθητών προσφύγων (1)

1. Εστίαση στη γρήγορη εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής.
2. Δε λαμβάνονται υπόψη στοιχεία που συνδέονται με το πριν, το κατά τη διάρκεια και το μετά της προσφυγικής περιόδου.
3. Απώλεια ή ακύρωση του πρότερου πολιτισμικού κεφαλαίου των παιδιών.

Δυσκολίες στο δρόμο προς την επιτυχία μαθητών προσφύγων (2)

4. Αρνητική αντίληψη των ίδιων των παιδιών για τις ικανότητές τους.
5. Απουσία συνθηκών ψυχολογικής ασφάλειας στα σχολεία.
6. Ρατσισμός με καχυποψία απέναντι στο σχολείο και απομόνωση.
7. Οικονομική ανέχεια.

«Οι νέοι άνθρωποι είναι όντως ευπροσάρμοστοι, αλλά είναι λάθος να πιστεύει κανείς ότι θα ξεπεράσουν χωρίς βοήθεια την εμπειρία του συσσωρευμένου τραύματος, που χαρακτηρίζει τις ζωές πολλών ανήλικων και ασυνόδευτων ανήλικων παιδιών προσφύγων» (Kaplan, 2000).

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

Β. Χαρίτος ΣΕΕ(ΠΕ70), 5^ο ΠΕΚΕΣ